TZK

Učiteljica tjelesnog srela je našeg bivšeg učenika na izlazu iz teretane i nije mogla vjerovati svojim očima. Od zaobljenog dječačića nesklonog bilo kakvim tjelesnim aktivnostima, odjednom se pretvorio u istesanog, mišićavog mladića. Ni traga pubertetskim jastučićima, pogrbljenom hodu, vrećastoj odjeći koja prikriva sve nedostatke. Učiteljičin glas je povišen, osjećam kako je uzrujana i mislim - Pa što sad, to je odlično, učenik za kojeg smo mislili da se nikad neće pokrenuti ni fizički angažirati da radi na svome tijelu doživio je prosvjetljenje. Još uvijek na vrijeme! No, učiteljica je ljuta, osjećam to, vjerojatno joj glavom prolaze sve situacije na satu tjelesnog na kojima se taj isti učenik izmotavao i izbjegavao, nije radio jer ne može, pa jer je bolestan, pa ….zbog tisuću različitih neuvjerljivih razloga. No, bio je tako uporan da je svih uvjerio kako je potpuni antitalent za tjelesni, od svojih roditelja, učiteljice do svojih kolega u razredu. Ljuta zbog toga jer je u sve četiri godine koje mu je predavala činio sve da se što manje motorički i funkcionalno razvija, a istovremeno je očekivao ocjenu „odličan“ jer je odličan učenik, jer uvijek nosi opremu, uglavnom sluša, nije on takav da izbjegava već jednostavno ne može. Kod odgojnih predmeta se uglavnom tako pristupa– smatra se da ne treba ocjenjivati učenikov talent – jer, ako nema sluha, nikad neće naučiti pjevati; ako se ne zna likovno izraziti, nemoguće ga je naučiti. Ako nije spretan, nije on kriv. Ne može zbog toga biti kažnjen, ocijenjen lošom ocjenom. Loša ocjena u ovom slučaju je četvorka. (I to je jedno od pitanja- **Kad je četvorka postala loša ocjena?)**

Dakle, učiteljica je ljuta zbog toga jer smatra da smo je svi pomalo (roditelji, popularna pedagogija, pa i ja osobno) prisilili da učeniku da ocjenu odličan, polazeći od pretpostavke da učenik NE MOŽE, s obzirom na svoje tjelesne predispozicije, niti će ikad moći, biti bolji i uspješniji u tjelesnim aktivnostima. A kad tamo, vidi vraga. Proradili hormoni, želi se svidjeti djevojkama, pa se planski priprema u teretani.

Što zapravo znači da učenik ne može izvesti neku vježbu za odličnu ocjenu? Ni ja sad ne bih mogla napraviti 10 sklekova jer ne pamtim kad sam ih zadnji put radila, ali mogu nakon izvjesnog perioda vježbe. Možda ne bi bili za 5, ali bi bio velik napredak u odnosu na početak i sigurna sam da bi mi učitelj nagradio trud (hipotetska situacija, naravno), svjestan da sam dala sve od sebe.

S druge strane, grozno je kad netko zamrzi tjelesni jer se osjeća nedovoljno sposobno i jer ga učitelj neprestano natjerava. Negdje treba naći ravnotežu, a ponajviše od svega treba razviti svijest u cijelom društvu o potrebi kretanja i važnosti tjelesne i zdravstvene kulture za svaku osobu, mladu ili staru. Svijest da je tijelo mehanizam kojeg treba održavati, da o tome često ovisi cjelokupno zdravlje te da svatko može naći tjelesnu aktivnost koja mu odgovara. Tim više što se u školi ni od koga ne namjerava napraviti sportaša, niti se traže vještine i sposobnosti iznad prosjeka, već prema propisanim standardima.

Također, presudan je naš loš običaj da toleriramo nečije izbjegavanje uključivanja u nastavi odgojnih predmeta, s različitim tzv. prihvatljivim izgovorima. Slažem se da su neka djeca spretnija od drugih i da ne treba nikoga kažnjavati lošom ocjenom zbog toga. No, ono što svakako treba činiti je inzistiranje na pokušavanju. Što je ključno u nastavi TZK? VJEŽBA. Kako itko tko ne vježba može ispravno naučiti izvoditi neku tjelesnu vježbu?

Nije li taj odnos prema odgojnim predmetima nelogičan? I u svim drugim područjima imamo djecu koja su primjerice, nadarena za hrvatski jezik, vole pisati i čitati, a mrska im je matematika. U tom slučaju, kad su ocijenjeni dobrom ili vrlo dobrom ocjenom iz matematike, ta ocjena znači upravo to: učenik je dobro savladao gradivo (ili vrlo dobro), i nikome neće pasti na pamet da mu treba dati odličnu ocjenu. Zašto onda vrlo dobar iz tjelesnog ne bi značio: učenik je vrlo dobar, ali nije odličan. Ne može svatko u svemu biti odličan.

Tjelesna i zdravstvena kultura jedan je od predmeta koji kod djeteta razvija cjeloživotne navike koje utječu na njegovo zdravlje. Uvodimo zdravstveni odgoj, uključujemo se u projekte koji trebaju poticati i informirati djecu i mlade o zdravoj prehrani, a ne pridajemo dovoljnu važnost alatu kojim već raspolažemo – redovnoj nastavi tjelesne i zdravstvene kulture unutar koje postoje procjene i mjerenja učenikovih sposobnosti. Ova mjerenja svakom roditelju trebaju biti pokazatelj razvijaju li se motoričke i funkcionalne sposobnosti njegova djeteta prema standardu, premašuju li ga ili ga ne dosižu. Kad ga premašuju, treba dijete uključiti u određeni sport, što većina roditelja i čini. Kad ga ne dosižu, treba se potruditi oko dodatnog vježbanja i rekreacije u slobodno vrijeme, što se čini mnogo rjeđe.

Ukoliko ne budemo inzistirali na vježbanju i dosizanju standarda u nastavi TZK, učenici će nam razvijati druge sposobnosti i vještine, poput našeg junaka s početka priče – vještinu uvjeravanja i manipulacije u svrhu izbjegavanja zadataka. I neće ih primjenjivati samo na nastavu tjelesne i zdravstvene kulture.

Sonja Damašek-Padjen